

Krav om mulighed for genopfyldelig takeaway-emballage

Forslag:

- Ved køb af takeaway skal forbrugeren tilbydes et alternativ til engangsemballage i form af en genopfyldelig emballage, der kan returneres, vaskes og bruges igen.

Formål:

Reducere emballage- og affaldsmængder, rykke fra engangsbrug over til flergangsbrug, nedbringe forbruget af engangsplastik og andre engangsprodukter. Mere valgfrihed og magt til forbrugeren, da det i dag oftest ikke er muligt at vælge en alternativ emballageløsning til takeaway-maden.

Emballage fra takeaway-mad og togo-drikkevarer rangerer højt på listen over plastikaffald i havet. Madbeholdere og bestik er sammen med plastikposer og plastikflasker de mest udbredte affaldstyper i havet, og tilsammen udgør de fire genstande næsten halvdelen af alt menneskeskabt affald i havene¹.

Samtidig er takeaway-affald noget af det, der meget ofte ender i naturen også på land, fordi det bliver efterladt eller blæser væk fra den skraldespand, det er blevet smidt ud i². Det skyldes ikke mindst, at den udbredte takeaway-kultur i Danmark også er en engangskultur: Hvert år bruger danskerne ca. 300 millioner engangsplastikkrus og 150 millioner engangsfødevarerbokse til blandt andet takeaway³. Resurseforbruget forbundet med produktionen af så meget engangsemballage er enormt, særligt med tanke på, hvor ekstremt kort tid produkterne bliver brugt før de bliver til affald.

Ved at stille krav til restaurationer og caféer om at tilbyde kunden et alternativ til engangsemballage, når de køber takeaway og to-go, kan mængden af affald og det generelle resurseforbrug mindskes.

Krav om genbrugsemballage i andre lande

I Tyskland er der indført krav om at kunden skal tilbydes en genopfyldelig emballage til takeaway-mad og -drikke med ikrafttrædelse 1. januar 2023⁴.

I Portugal blev der per 1. november 2021 indført krav om at alle virksomheder, som tilbyder ready-to-eat, takeaway eller hjemmelevering af mad, og som bruger bestemte plastikemballager, skal tilbyde genopfyldelige alternativer med pant på.

I Holland foreligger pt. et lovudkast til krav om at tilbyde genopfyldelig emballage til takeaway mad og drikke. Andre lande rykker altså allerede på denne dagsorden, men der er stadig mulighed for, at Danmark

¹ <https://plasticchange.dk/videnscenter/takeaway-affald-topper-listen-over-plastik-i-havet/>

²

<https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/det-flyder-med-takeaway-og-mundbind-sa-meget-blev-der-fundet-pa-affaldsin-dsamlingen?publisherId=13559520&releaseId=13620893>

³ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2020/06/978-87-7038-199-4.pdf>

⁴

<https://www.food-service.de/international/int-news/plastic-reduction--law--germany-reusable-solutions-become-mandatory-47277>

kan blive et af de første lande med på bølgen og dermed få del i de innovations- og eksportmuligheder, som de genopfyldelige emballageløsninger har udsigt til at blive i fremtiden.

Virksomheder og forbrugere er klar til genopfyldelig emballager

Der er allerede små private aktører i gang med at opdyrke det danske marked for genopfyldelig takeaway-og togo-emballager, og erfaringer viser, at et voksende antal virksomheder gerne vil kunne tilbyde deres kunder et genopfyldeligt alternativ samt at den genopfyldelige løsning efter kort tid faktisk er en billigere løsning for virksomheden end at bruge engangsemballager. Dette understøttes også af, at når først virksomheder har det genopfyldelige alternativ, så springer de generelt set ikke fra igen.⁵ En undersøgelse foretaget af Analyse Danmark for Plastic Change i 2021 viser, at danskerne er klar til at få pant på flere typer emballager⁶. I undersøgelsen blev et repræsentativt udsnit af den danske befolkning spurgt til deres viden om og holdninger til engangsplastik og engangsemballager, og undersøgelsen viser blandt andet, at 90% af deltagerne er klar til at returnere flere mademballager med pant.

Kommunale initiativer på vej

Kommunalt spirer idéen om at etablere genbrugssystemer for takeaway-emballage. Både Aarhus og København er godt på vej med at udvikle et lokalt pantsystem for byens takeaway-udbydere. Fælles for de fleste involverede i processerne er dog, at de efterspørger national lovgivning, der kan skubbe på for standardisering og imødegå, at der opstår for mange forskellige systemer. Den klare anbefaling er derfor, at der bør indføres et nationalt krav om, at virksomheder, der sælger takeaway-mad og -drikke, skal tilbyde et genopfyldeligt emballagealternativ til kunden, ligesom man har gjort i andre lande.

Danskerne er verdensmestre i at pante

93% af alle flasker og dåser med pant kommer tilbage i det danske retursystem efter at have været hos forbrugeren. Den høje returprocent gør Danmark til verdensmester i pant⁷, og danskerne har i den grad pantsystemet inde under huden. Dette bør man udnytte og sætte pant på langt flere emballager. Der er dog også problemer med det nuværende pantsystem. Hvor systemet tidligere var et genbrugssystem, er det i dag et genanvendelsessystem, og alle flasker og dåser skal igennem den resursetunge genanvendelsesproces før det bliver til nye flasker og dåser. Samtidig kræver retursystemet meget af forbrugeren, idet man som forbruger selv skal bringe de tomme beholdere tilbage til forretningen.

Plastic Change har som vision, at der skal være pant på langt flere emballager i fremtiden, men det er vigtigt, at de nye systemer bliver indrettet som reelle genbrugssystemer, hvor emballagen vaskes og bruges igen og igen. Desuden er det vigtigt, at vi får indrettet systemer, der kræver langt mindre af forbrugeren, så der er plads til at udvide systemet til langt flere produkter. Det skal være lettere at tilbagelevere sine pant-beholdere, fx ved at de afhentes hjemme hos forbrugerne og køres til vask, enten som en del af den eksisterende affaldshåndtering eller i et nyt selvstændigt genbrugssystem.

⁵ Tal fra dansk virksomhed som kan fremsendes, hvis det ønskes.

⁶

<https://plasticchange.dk/videnscenter/90-af-danskerne-ville-returnere-deres-madvareemballager-hvis-der-var-pant-pa-a/>

⁷ <https://danskretursystem.dk/presse/aarsrapport-2021/>